Mūza Svetickaitė

Vojažas

Pagal Jurgio Savickio novelę „Vagis“

„Kaip gerai bastytis po pasaulį. Bastytis, tyrinėti. Pilna žemė kraštų, savo būdais stebinančių. U ta ta, nepažįstama, įdomu!“ – taip gali manyti žmogus, kuris kaip kalinys karantino metu namie tūno.

Šviesolaidinio interneto bangose skendinčiam bute iš kompiuterio ekrano seni keliauninkai pasakojo apie senos gadynės žygius, kaip jų automobiliai riedėjo serpantinais, kaip kojos lig kelių sniegan smigo, kaip aukščiausio pasaulio kalno viršūnėj Lietuvos vėliava plazdėjo.

Vaikas, maigydamas telefoną ir norėdamas jame lenktynes laimėti, svajojo ir klausė.

– Nagi, kad dabar patrauktume per užsnigtas magistrales į kelionę...

Kelionė rodėsi vaikui linksma, žavinga, kiekviename posūkyje įdomybę siūlanti, lyg ką tik išpakuota planšetė. Kodėl jam taip rodėsi – jis nežinojo.

Šiandien ištiko nepaprasta diena.

Tėtei prisireikė kažin kokio stebuklingo skysčio.

Išvertus namus ir neradus nė lašo, pasitarta su mama ir nuspręsta, kad būtina neatidėliotinai miestan važiuoti.

Tolumoje pasirodžius užrašui „Kėdainiai“, tėtė pasuko kairėn ir sustojo prie fosfogipso kalnų. Baltų, dangų siekiančių. Viršūnės buvo plokščios, stačiais, daiktais įrudusiais šlaitais retsykiais nubirdavo viena kita smiltis.

Tėvai išskubėjo: tėtė – ypatingojo skystimo ieškoti, mama – po vitrinas pasidairyti.

Vaikas lėtai artinosi prie kalno, lyg kas jį būtų traukęs. Jis negalėjo atspėti, kur jis bus jį matęs. Filmo pradžios vaizdas minė jam šį kalną: baltas sniegas, statūs šlaitai, rusvos juosčiukės... Kino ekrane prieš filmą pasirodantis „Paramount“ logotipas turėjo tokio pat panašumo.

Kas tai „fosfogipsas“!

Žabą nuo žemės pakėlęs, prie papėdės prisėlinęs, jis badė žabą į smiltis.

– Tu esi didžiulis, tu gali viena nuošliauža priploti mane prie žemės, bet tu nieko negali man padaryti, – taip klojosi vaiko galvoj minčių chaosas.

Šaukštas fosfogipso, žabo sujudintas, nubyrėjo ant vaiko pėdos.

Būdama tikra ragana, nujausdama, jog sūnus gali prikrėsti eibių, mama iš butiko paskambino jam telefonu ir paklausė saldžiu balsu:

– Sūneli, ar viskas gerai? Mes tuoj grįšim.

– Aha...

Vaikas suskubo. Pajuto, kad laikas senka. Pasiryžęs buvo įveikti šitą „Everestą“ ir atsakinėjo tyliu, neišsiduodančiu balsu.

– Sūneli, ką ten darai?

– Nieko.

Vaikas ėmė kopti kalnan, kojos smigo į fosfogipsą lig kelių.

– Ką čia išsidirbinėji, boba! – telefono ragelyje nusikamavusio ir įširdusio žmogaus balsu šaukė tėtė, kažką trankydamas, nors mama ir nemanė nieko daryti, tik krautuvės vidury skambino sūnui.

Vaikas, paskubomis ropšdamasis kalnan, klausė pastėrusiomis ausimis šitos baisios humoreskos.

– Tėtė, sako, geras, bet kam taip baisiai muša mamą! – skaudžiai suspingsėjo vaiko smilkiniuose.

Vaikas pasiryžęs buvo pasiekti viršūnę.

Kas bus toliau, jam šią valandą nerūpėjo. Jį niekas dabar negalėtų sustabdyti.

Balsams telefone nutilus, kuomet sunkiai išklampotasai kelias buvo įpusėtas, jis sumanė kalno paklausti:

– O tu man nieko nedarysi – gyvo nepalaidosi? – paskum su sūnišku rūpesčiu pridėjo: – Žinai, jei mane nužudysi, tėtė gali užmušti mamą!

Viršūnė buvo veik pasiekta, bet vis didesnės smiltys slinko žemyn, ir tik prityręs alpinistas galėtų susirungti su tokia pajėga. Nuo fosfogipso vaikas buvo visas baltas. Jis nepagalvojo, kad galbūt pergyvena paskutines valandas trumpame savo amžiuje.

Kuomet fosfogipso lavina užgriuvo ant vaiko kūnelio, jo ranka, maža ir virpanti, stipriai įsikibo viršūnės. Kažką murmėdamas, tarytum „eureka“, jis užsiropštė. Kalno gilumoje sudundėjo.

Dviejų paliktųjų „eureka“.

Telefonas tylėjo. Vaikui ašaros pripildė akis ir pradėjo byrėti per skruostus ant baltų su rudomis juosčiukėmis šlaitų.

Jo užgimusioje šią valandą sieloje sušvytėjo neišbraidytų klonių ryškios saulės.

Jis šią dieną tapo įrašytas keliauninkų tarpan. Jis pajuto tokį vojažų ilgesį, tarytum viso pasaulio viršūnės jį šaukte šauktų. Nematęs rimtesnių stebuklų, pajuto šiame daug didžio.

Atsibudęs lazarete vaikas išgirdo, kad kelių kontrolės poste tėvus sustabdė, rado samagono ir sulaikė, bet šio fakto jis neanalizavo. Jautė tiek tvirtos valios ateičiai.